

La Corona d'Aragó: l'expansió mediterrània

Aquest dossier és la versió adaptada: les mateixes idees del tema, però amb activitats més guiades i pas a pas. Tens caselles per marcar, espais per completar paraules i preguntes amb pistes.

1

El naixement de la Corona (1137)

1. Completa la frase amb la paraula correcta:

«L'any _____ el rei d'Aragó _____ va casar la seva filla _____ amb el comte de Barcelona _____. Va néixer la _____.»

Tria: 1137 · Ramir II · Peronella · Ramon Berenguer IV · Corona d'Aragó

2. Marca **vertader (V)** o **fals (F)**:

- Catalunya i Aragó es van convertir en un sol territori amb una sola llei. ____
- Cadascun va conservar les seves lleis, institucions i costums. ____
- El sobirà era alhora comte de Barcelona i rei d'Aragó: per això l'anomenem comte-rei. ____

3. L'expressió «**unió dinàstica**» vol dir (marca'n una):

- Que dos territoris es fusionen en un de sol
- Que dos territoris comparteixen rei però conserven les seves regles
- Que dos reis manen al mateix territori

4. Relaciona cada territori amb el moment en què va entrar a la Corona:

- Catalunya i Aragó → _____
- Mallorca, València → _____
- Sicília, Sardenya, Nàpols → _____

Tria: 1137 (inici) · segle XIII · més enllà del mar, segles XIII-XV

5. Per què comparem la Corona d'Aragó amb una **confederació**? Marca **tres** raons:

- Hi havia un sol rei per a tots els territoris
- Cada territori tenia les seves lleis i institucions
- Tothom parlava la mateixa llengua
- Els territoris s'unien per interessos comuns (com el comerç)
- Tots els territoris tenien la mateixa moneda obligatòria

2

Jaume I, el Conqueridor

1. Completa les dues grans conquestes de Jaume I:

- L'any _____ va conquerir _____ als musulmans (salt al mar).
- L'any _____ va culminar la conquesta del regne de _____.

Tria: 1229 · 1238 · Mallorca · València

2. Marca **tres** efectes d'aquelles conquestes:

- La Corona va començar a mirar cap a la Mediterrània
- Catalunya va perdre la seva llengua
- Les noves terres es van repoblar amb colons catalans i aragonesos
- Encara avui es parla català a les Illes i a bona part del País Valencià
- Jaume I va abandonar el títol de comte de Barcelona

3. El **Llibre dels fets** és:

- Un mapa del Mediterrani fet per Jaume I
- La crònica autobiogràfica del rei Jaume I (la primera d'un rei europeu)
- Una llei del Consolat de Mar

4. Vertader o fals (V/F):

- Jaume I va escriure (dictar) les seves memòries. ____
- La conquesta de València es commemora cada 9 d'octubre. ____
- Les quatre grans cròniques catalanes no s'han conservat. ____

3

L'imperi mediterrani

1. Relaciona cada illa o territori amb la data i el comte-rei que el va incorporar:

- Sicília → _____ / _____
- Sardenya → _____ / _____
- Nàpols → _____ / _____

Tria: 1282 · 1323 · 1442 · Pere el Gran · Jaume II · Alfons el Magnànim

2. Marca **per què Sicília** era una illa tan valuosa:

- Era el punt estratègic de les rutes mediterrànies
- Era una gran productora de blat
- Tenia mines d'or
- Era el lloc de naixement del rei

3. Completa la frase de la màxima esplendor:

«Al segle _____, la Corona d'Aragó incloïa Catalunya, Aragó, València, Mallorca, _____, _____ i, més tard, _____. Per això es deia, mig en broma, que el _____ s'havia convertit en un «mar català».»

Tria: XIV · Sicília · Sardenya · Nàpols · Mediterrani

4. Vertader o fals (V/F):

- Alfons el Magnànim va instal·lar la seva cort a Nàpols. ___
- La Corona va dominar tot el nord d'Europa. ___
- L'expansió va seguir l'interès dels mercaders. ___

4

Els almogàvers

1. Els **almogàvers** eren (marca'n una):

- Bisbes que predicaven contra els turcs
- Soldats mercenaris catalans i aragonesos, durs i temibles
- Mercaders del Consolat de Mar

2. Completa la història de Roger de Flor:

«Cap a l'any _____, l'Imperi _____ va contractar els almogàvers per lluitar contra els _____. Després de vèncer, els bizantins els van traïr i van assassinar el seu cap, _____, el _____.»

Tria: 1302 · bizantí · turcs · Roger de Flor · 1305

3. La resposta dels almogàvers a la traïció es coneix com a:

- Croada de Grècia
- Venjança catalana
- Companyia de Bagdad

4. Marca **vertader (V)** o **fals (F)**:

- Els almogàvers van acabar fundant els ducats catalans d'Atenes i Neopàtria. ___
- Durant un temps, va onejar la senyera al cor de Grècia. ___
- El crit de guerra dels almogàvers era «Mare Nostrum!». ___
- Els almogàvers picaven les espases contra les pedres per fer espurnes i espantar l'enemic. ___

5

El pactisme i la Generalitat

1. Completa: el **pactisme** vol dir que el _____ no podia fer el que volia, sinó que havia de _____ amb el _____.

Tria: rei · pactar · país

2. Les **Corts** eren una assemblea on el rei es reunia amb tres grups, els **braços**. Relaciona cada braç amb qui hi anava:

- Braç eclesiàstic → _____
- Braç militar → _____
- Braç reial → _____

Tria: bisbes i abats · noblesa · representants de les ciutats (com Barcelona o Manresa)

3. Quan el rei volia diners (per exemple, per una guerra), què passava? Marca **tres** coses:

- Els havia de demanar a les Corts
- Els podia agafar sense permís
- A canvi, havia de respectar les lleis del país
- A canvi, havia de resoldre els problemes del país
- Les Corts li donaven sempre tot el que demanava

4. Completa: l'any _____, a les Corts de _____, es va crear la **Diputació del General**, que aviat es coneixeria com la _____.

Tria: 1359 · Cervera · Generalitat

5. Vertader o fals (V/F):

- La Generalitat va néixer per recaptar i administrar els impostos aprovats per les Corts. ___
- Amb el temps, la Generalitat va passar a vetllar perquè el rei respectés les lleis. ___
- La Generalitat actual no té res a veure amb la del 1359. ___

6

El Compromís de Casp

1. L'any **1410** va morir el rei _____ sense cap fill ni hereu. Per primera vegada en gairebé cinc segles, la dinastia dels comtes de Barcelona, el _____, s'havia acabat.

Tria: Martí l'Humà · Casal de Barcelona

2. Per resoldre el problema, l'any **1412** es va fer una cosa molt singular. Marca **tres** coses certes:

- Es va triar el nou rei amb una guerra civil
- Es van reunir nou compromissaris a la vila de Casp
- Hi havia tres compromissaris per cadascun dels tres territoris (Aragó, Catalunya i València)
- Van decidir el rei amb arguments jurídics
- Van triar el papa de Roma com a rei

3. El rei triat va ser _____, de la família castellana dels _____.

Tria: Ferran d'Antequera · Trastàmara

4. Vertader o fals (V/F):

- Els Trastàmara van haver de jurar i respectar les lleis i les institucions catalanes. ____
- Amb el Compromís de Casp es va resoldre un problema d'estat pactant en comptes de barallant-se. ____
- El Compromís de Casp és contrari al pactisme. ____